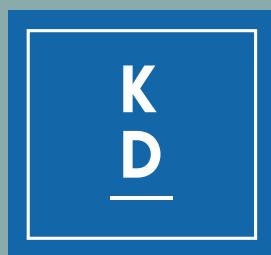

ÅTGÄRDER FÖR CIVILSAMHÄLLET I CORONAKRISEN

PM

APRIL 2020

ÅTGÄRDER FÖR CIVILSAMHÄLLET I CORONAKRISEN

Civilsamhällets gemenskaper – föreningar, organisationer, trossamfund, sociala företag spelar en stor roll för vårt samhälle och i kristider blir detta särskilt tydligt. Då växer behovet av insatser och gemensamma krafter. De offentliga åtgärder och rekommendationer som vidtagits för att minska smittspridningen av coronaviruset har inneburit en ökad isolering, ensamhet och risk för utsatthet innanför hemmets väggar. Barnens rätt i samhället (BRIS) har sett en kraftig ökning i antalet samtal. Många äldre vänder sig till ideella samtalslinjer för att bryta ensamheten och få någon att prata med. Ekonomisk och social utsatthet ökar också ofta i kriser i spåren av exempelvis arbetslöshet.

Samtidigt påverkas civilsamhället också av den ekonomiska nedgången som syns inom näringslivet. För det första minskar intäkterna till organisationerna när exempelvis second hand-butiker behöver stänga, evenemang ställas in och lägerverksamhet och lokaler inte kan hyras ut. Och när samlingar ställs in minskar också möjligheten till insamlingar och försäljning. Den ovissa tiden gör också att företag minskar sitt givande. Slutligen uppstår en personalbrist eftersom civilsamhället till stor del utgörs av de äldre, som ofta är i riskgrupper. Och det när behovet av volontärernas insatser fortsatt är stort – och kanske ökande.

Enligt en ny rapport från paraplyorganisationen Giva Sverige¹ uppger 6 av 10 organisationer att Coronakrisen hittills inneburit att intäkterna minskat från företag, organisationer och stiftelser. Nära hälften har märkt av att gåvorna från allmänheten minskat.

Civilsamhällets organisationer har, likt många företagare upplever, tappat så stora intäkter att de riskerar att få likviditetsproblem. Giva Sverige bedömer att intäkterna under 2020 kommer minska med mellan 500 och 1000 miljoner kr, och de ser stora risker att detta spiller över på minskade intäkter 2021 till följd av högre arbetslöshet och minskade utdelningar i företagen. Hjälporganisationen Human

bridge, som ett exempel, klarar enligt egen uppgift sig bara några månader i rådande läge.

De ideella organisationerna erbjuder inte bara hjälpverksamhet till behövande på ett sätt som det offentliga sällan klarar eller meningsfull gemenskap inom en rad områden för sina medlemmar och andra, de erbjuder ofta också människor som saknar sysselsättning ett meningsfullt alternativ till passivitet. I väntan på att arbetsmarknaden återhämtar sig är det ytterst viktigt att människor erbjuds att göra något som uppfattas som och är meningsfullt. Det underlättar deras återinträde på arbetsmarknaden när det väl kan ske. Om passiviteten tar över är risken överhängande att stora grupper hamnar utanför arbetsmarknaden även efter att den återhämtat sig.

I de åtgärder som regeringen hittills presenterat är det bara korttidspermitteringar och sänkt arbetsgivaravgift som kommit – vissa – organisationer till del. Det är otillräckligt. Regeringen har gett direktstöd till idrottsföreningar och kultursektorn, och tillskjutit vissa medel till våldsutsatta kvinnor, barn och hbtq-personer. Men det breda civilsamhället har hittills lämnats nästan helt utanför. Dessa organisationer upplever dock minst lika stora problem.

Kristdemokraterna menar därför att det behövs ett krispaket för att stötta civilsamhället.

STÖD TILL VERKSAMHETEN

1. KOSTNADSSTÖD FÖR FASTA KOSTNADER – EN CIVILSAMHÄLLESAKUT

Likt företagen, har civilsamhällets organisationer fasta kostnader i form av hyreskontrakt, leasing av fordon och andra löpande kostnader för anläggningar och liknande som är kontraktbundna eller svåra att bli av med – och som är nödvändiga för att kunna bedriva verksamheten. Dessa kostnader är både mot privata företag, andra organisationer och offentliga aktörer. En del verksamheter har butiksverksamhet eller kontors- och verksamhetslokaler.

När organisationerna inte kan undgå dessa kostnader, blir nästa steg istället att minska på personal och andra medarbetare. Detta samtidigt som efterfrågan på personalens tjänster sannolikt är oförändrat – eller till och med större – i och med krisens olika effekter. För att minska kostnaderna sägs nu personal och medarbetare upp och de som kan ansöker om att få permittera sin personal. Men de fasta kostnaderna är en betydande del av verksamheten och kan vara tillräckliga för att skapa ekonomiska problem och göra att kärnverksamheten blir lidande – och i värsta fall få verksamheten att gå omkull.

Regeringen har presenterat förslag om hyresstöd för att täcka hyreskostnader. Men i de riktlinjer som regeringen satt upp för stödet så omfattas bara registrerade företag inom sällanköpshandel, hotell, restaurang och vissa andra verksamheter. Civilsamhällets organisationer lämnas således till den största delen utanför. Och de få som kanske är föremål för hyresstödet, genom att de kvalificerar sig för en inom en viss SNI-kod, säger idag att de inte kan svara på om så är fallet.

Kristdemokraterna menar att det vore förödande om civilsamhällets organisationer får sådana ekonomiska problem att de inte kan upprätthålla sin verksamhet. Det krävs nu ett statligt stöd för att minska deras fasta kostnader så att de kan fortsätta med sin huvudverksamhet.

Stödet ska kunna gå till ideella föreningar, trossamfund, stiftelser och sociala företag utan vinstsyfte. För att få del av stödet måste man ha tappat 15 procent eller mer av intäkterna. Ersättningen är sedan 80 procent av intäktsbortfallet. Stödet kan max bli 45 miljoner kr per organisation för månaderna april till augusti. Organisationerna måste också ha en löpande bokföring enligt lag eller stadgar och kunna presentera ett ekonomiskt avslut i form av ett bokslut eller årsredovisning. Utbetalningen av kostnadsstödet redovisas och granskas sedan i efterhand av revisor i form av en särskild ”Coronadeklaration”. Stödet hanteras av Länsstyrelserna och sker i dialog med civilsamhällets paraplyorganisationer.

Kostnadsstödet beräknas totalt kosta staten 800-1000 miljoner kr.

2. STÖD VID STORA KOSTNADSÖKNINGAR

Utöver större intäktsbortfall uppvisar också vissa organisationer extraordinära kostnadsökningar till följd av en stor uppgång i efterfrågan på deras tjänster. Det kan handla om ideell läxhjälp, samtalsstöd för unga och äldre osv. Detta har inneburit ökat arbete och anpassningskostnader för att möta behoven. Samtidigt finns ingen som direkt betalar för tjänsten – och bidrag släpar oftast efter. Effekten blir en tuff ekonomisk situation. Dessa verksamheter som upplever extraordinära kostnadsökningar bör också vara föremål för kostnadsstöd.

Barnens rätt i samhället såg redan i inledningen av Coronakrisen en uppgång i antalet samtal med 30 procent, liksom läxhjälporganisationer som påverkats mycket till följd av beslutet att stänga gymnasieskolor. Äldrelinjen hos Mind har sett nära en fördubbling av antalet samtal, och har rekryterat hundratals.

Regeringen har tillskjutit 100 miljoner kr till organisationer som jobbar med utsatta kvinnor, barn och hbtq-personer. Kristdemokraterna bedömer att det behövs mer ekonomiskt stöd till de som ser kraftigt ökad efterfrågan.

Kristdemokraterna föreslår dels riktade stöd till BRIS med 10 miljoner kr, Mind med 5 miljoner kr och dels ett generellt tillskott för stöd till kostnadsökningar på 100 miljoner kr som kan sökas enligt kriterierna ovan.

■ 3. STATLIG KREDITGARANTI FÖR LÅN

För att öka bankernas utlåning till företag som fått tillfälliga problem till följd av coronakrisen har det införts en statlig kreditgaranti. Det gör att staten står för 70 procent av kreditrisken när en bank lånar ut. Detta ger ett välbehövligt likviditetsstöd så att fler företag kan övervintra. Civilsamhällets organisationer omfattas dock inte av kreditgarantin även om de bedriver näringsverksamhet, vilket gör att banken säger nej till likviditetsstödande lån. I regeringens förslag nämns bara företag och enligt bankerna gäller kreditgarantin inte för associationsformerna ideell förening, stiftelse och trossamfund.

Det är mycket olyckligt, eftersom det är ett snabbt och enkelt stöd från staten att kunna ta del av när organisationerna står i en djup men – förhoppningsvis - kortvarig kris.

Därför anser Kristdemokraterna att även dessa måste omfattas av samma kreditgaranti.

■ 4. GENOMLYS ÖVRIGA KRISFÖRSLAG SÅ ATT DE FUNGERAR FÖR CIVILSAMHÄLLET

Det är viktigt att de förslag som nu tagits fram genomlysas ur ett civilsamhällesperspektiv och anpassas. Det gäller förslaget om kreditgarantier ovan, men det är också viktigt att säkerställa att

krisstödet till vård- och omsorg också kommer idéburna vårdgivare till del, och att permitteringsstödet fungerar för civilsamhället.

■ 5. FRIGÖR PROJEKTBASERADE BIDRAG TILL GENERELLA BIDRAG UNDER 2020

Staten ger årligen ut projektbidrag till civilsamhället. Exempelvis betalar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) årligen ut omkring 300 – 500 miljoner kronor i projektbidrag. För att få bidrag behöver organisationerna genomföra projekt, men det kan i dagsläget vara mycket ovisst om det går – eller ens är önskvärt – att vissa projekt genomförs.

MUCF har uttalat att de hanterar projektbidragen mer flexibelt i och med krisen och att det ska vara möjligt att skjuta upp projekt.² Men enligt branschorganisationerna är hanteras det olika beroende på myndighet. För att underlätta hanteringen och ta bort osäkerheten bör bidragen tillfälligt göras om från projektbidrag till generella bidrag under 2020. Pengarna ska därmed kunna gå ut till organisationerna så att de kan övervintra och fortsätta med deras uppdrag. Det innebär också att myndigheterna inte ska kräva återbetalning av bidrag för 2020. Omgjorda bidrag kan därmed ge finansiering utan att mer medel ur statens budget behöver tillföras.

---

1) Giva Sverige har närmare 160 medlemmar som tillsammans omsätter drygt 15 miljarder kronor varav insamlade medel från allmänhet, näringsliv, organisationer och stiftelser utgör 8,8 miljarder kronor. Medlemmarna har cirka 14 000 anställda och 58 000 volontärer.

2) <https://accentmagasin.se/iogt-nto-rorelsen/rekordmanga-ansokningar-om-bidrag-till-civilsamhallet/>

ÖKAT GIVANDE

■ 6. HÖJT TAK I GÅVOSKATTEAVDRAGET TILL 100 000 KR

Sedan den 1 juli 2019 är avdragsrätten för gåvor till ideella organisationer återinförd.

Kristdemokraterna anser att beloppsgränsen är alltför begränsad då den idag uppgår till maximalt 1500 kr per år. Kristdemokraterna har därför tidigare föreslagit att beloppsgränsen ska höjas till 3000 kr. Men under de extraordinära omständigheter som uppstått till följd av Coronaviruset behöver den ideella sektorn stärkas kraftigt.

Kristdemokraterna föreslår därför en kraftig utbyggnad av gåvoskatteavdraget under reste-

rande del av 2020. Förmodligen kommer färre att kunna ge under en ekonomisk kris men de som kan och vill ska få en starkare uppmuntran att göra det. Under 2020 föreslår Kristdemokraterna att den högsta skattereduktionen höjs till 25 000 kr per person vilket innebär att en privatperson kan skänka upp till 100 000 kr till ideell verksamhet med 25 procents skattereduktion under 2020. Det gör att givare kan ge större belopp och att det offentliga därmed indirekt förmerar värdet av gåvorna. Förslaget förväntas öka givandet och därmed stötta organisationerna.

Förslaget beräknas kosta staten ca 700 miljoner kr.

K

D

—